

Ntlhoi Motsamai, a lesothoi parlament elnöke

A cikk szerzője Morenth Péter

A lesothoi nemzetgyűlés feje, 1963-ban született, és jelenleg ő a legfiatalabb házelnök Afrikában. Munkája mellett 2007 óta a Hloahloeng választókerzet parlament képviselője is a Lesotho Kongresszus a Demokráciáért (LCD) színeiben.

NTLHOI Motsamai asszonyt 1999-ben választották házelnökké, miután elődje J. T. Kolane elhunyt. A parlamenti képviselők akkoriban ragaszkodtak a „Házelnök Asszony Úr” megszólításhoz. Jól mutatja a változásokat Lesothóban, hogy ma már egyszerűen csak „Házelnök Asszonyt”, vagy ennek a szeszutó nyelven való megfelelőjét, a „Mme” Házelnök” megszólítást használják. Amikor az említett hölgyet először megválasztották, két tényező is a kinevezése ellen szólt: az életkora és a neme.

Kezdetben maga a parlament és a közvélemény is kételkedett abban, hogy egy nő képes lesz-e felelősségteljesen megfelelni egy ilyen fontos poszt által támasztott elvárásoknak. Ő azonban sikeresen látja el feladatait és küldetésének tekinti, hogy a nőket is megbecsüljék a politikai életben, és engedjék felszólalni őket a parlament ülésein.

2002 novemberében a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség parlamenti fóruma (SADC PF) Motsamai asszonyt választotta regionális szervezetének elnöki posztjára. A nők iránti elkötelezettségének jeléül 2002 decemberében elvállalta a SADC PF Nők Regionális Parlamenti Frakciója (RWCP) találkozójának háziasszonyi szerepét is, ahol Lesotho megalakította saját, nőkből álló parlamenti frakcióját. Ezt hatalmas sikerként könyvelhetjük el egy olyan világban, ahol a „férfi az úr”. Motsamait szerte a világon számtalan alkalommal udvariasan leszólták felszólalásai miatt. Ez történt például 2002 januárjában a Nemzetközösségi Házelnökök konferenciáján is, ahol az egyik szervező így szólt hozzá: „A házelnökök feleségeinek találkozóját a szomszédban tartják”.

Maga Motsamai mesélte egy interjúban: „megállítottak a rendőrök és az igazoltatás után az autóm mellett állva vártam, hogy a rendőrtiszt kinyissa nekem az ajtót. Ők ehelyett átnéztek rajtam, és egymásnak kiabálták: „hol van az úriember, aki ezzel az autóval utazik? Egyértelmű volt, hogy egy férfi tulajdonost kerestek”.

Ntlhoi Motsamai 1995-ben, 31 évesen lett házelnök-helyettes, 1999 lett házelnök, majd 2002-ben és 2007-ben is újraválasztották. Amikor először nyert a szavazáson, az országgyűlésnek rajta kívül mindössze három női tagja volt. Mára ez a szám már tizenháromra nőtt. A Motsamai által kezdeményezett reformok ugyanakkor sokszor a férfi képviselők ellenállásába ütköztek, ugyanis gyakran gúnyolták azért, mert ragaszkodott ahhoz, hogy a nők is képviselthessék magukat az állandó bizottságokban. A házelnök idővel azonban határozott, de diplomatikus stílusával elnyerte a legtöbb képviselő támogatását. A férfiak úgy jellemezték őt, mint szigorú, de szívélyes és emberséges nő. Azt is tartják róla, hogy éles eszű és tudatos menedzser, aki keményen küzd a parlamenti reformok végigviteléért. Egy férfi képviselőtársa szerint: „A házelnök a rengeteg akadály ellenére is bátran és magabiztosan harcol a változásokért. Nagy szerepet játszott a parlamenti HIV/AIDS bizottság felállításában is, valamint erőteljesen támogatja a különböző pártállású parlamenti képviselők együttműködését”. Ntlhoi Motsamai szerint „a parlamentnek különleges szerepe van a társadalom demokratizálásában”. Kijelentette, hogy a parlament feladata az emberek akaratának érvényesítése a megválasztott képviselőkön keresztül.

Hozzátette, hogy a parlament az egyetlen olyan intézmény, ahova a tagok mindenféle képzés nélkül bekerülhetnek.

Raja Gomez, a Nemzetközösség Parlamenti Szervezet Tervezési és Fejlesztési részlegének igazgatója szerint a szervezet célja a parlamenti demokrácia jellegzetességeinek ismertetése. Kiemelten méltatta a lesothoi parlamentet a szervezet munkásságában való aktív részvételéért, amellyel jelentősen hozzájárult a szervezet fejlődéséhez. „Az Önök parlamentje rendkívül tevékeny” – jelentette ki. Elárulta továbbá, hogy nagy reményeket fűz a parlamenti témákkal kapcsolatos tapasztalat- és tudáscseréhez, mely az előadók, a résztvevők és a lesothoi parlament számára is eredményes lesz, főképp az új képviselők esetében.

Motsamai számos alkalommal fogadott magas rangú méltóságokat a Lesothoi Királyság parlamentjében, többek között Festus Gontebanye Mogaet, Botswana elnökét, Joaquim Alberto Chissanot, Mozambik korábbi elnökét, Kofi Annant, az ENSZ volt főtítkárárt, és Don McKinnont, a Brit Nemzetközösség főtítkárárt. 2006-ban a parlament feloszlása után Motsamai nem hagyta el a politikai pályát. A kormányon lévő LCD színeiben elindult a fővárostól, Maserutól 270 km-re lévő Hloahloeng választókerületben megtartott választásokon, ahol nyert. Senkinek nem okozott meglepetést tehát, hogy Motsamait ismét egyhangúan választották a lesothoi parlament házelnöki posztjára.

További női példaképek a férfi többségű Lesothoban

Lesotho még távol áll attól, hogy a döntéshozásban résztvevő nők száma elérje az 50%-os arányt. Ugyanakkor egyre több az olyan női szereplő a politikában, igazságszolgáltatásban, vagy a közigazgatásban, akik szembeszálltak a fejlődés gátjának tartott hagyományokkal. A női jogi aktivisták úgy gondolják, ezek az úttörők példaképekül szolgálhatnak a többi nő számára.

A Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC) országai továbbra sem használják ki megfelelően a nőkben rejlő lehetőségeket. A döntési pozíciókban lévő nők számának lassú növekedése az egyik oka annak, hogy nem ismerik el megfelelően azokat női példaképeket.

2006 augusztusában a SADC vezetőinek Lesothoi ülésén a tagok kötelezettséget vállaltak, hogy 50%-ra emelik a döntéshozói szerepben lévő nők arányát országaikban. Ugyanakkor Lesothoban a baszuto nők feltűnően távol maradnak a pozícióktól általában is, de főképp a politikában. Kevés nőt találunk

vezető adminisztratív vagy menedzseri posztokon, jelenleg mindössze tizenhárom a női képviselők száma a parlament százhusz tagja közül, öt miniszter asszony, és három női minisztériumi főtítkár van. A feminista és jogi aktivisták véleménye szerint a politikai és kormányzati alulreprezentáltság miatt a nők véleménye sem kellőképpen képviselt, ez pedig aláássa a demokrácia intézményét. Sokan úgy vélik, meg kell változtatni a nőkről, mint alkalmatlan vezetőkről kialakított képet, és növelni kell létszámukat a törvényhozás és végrehajtás különböző szintjein. Fontos piederasztárra állítani tehát azokat a hölgyeket, akik már értek el sikereket. A politikában Motsamai asszony kétségkívül az egyik legjobb példa erre. Még a Fejlesztési Közösség elnökeként Motsamai asszony arra ösztönözte a tagállamokat, hogy alkalmazzanak több női tisztségviselőt. Véleménye szerint „a női egyenjogúság biztosítása nélkül a szervezet sem lesz képes elérni a Millenniumi Fejlesztési Célok keretében kitűzött célt, a szegénység csökkentését 2015-re”.

Az igazságszolgáltatásban úgyszintén található ismert nők. A női ügyvédek száma egyre növekszik Lesothoban, de a férfiakhoz hasonlított arányuk még mindig alacsony. A lesothoi Legfelsőbb Bíróság korábbi törvényszéki bírója, Kellelo Justina Masafu-Guni a kiemelendő hölgyek közé tartozik. Az Afrikai Unió minisztereinek végrehajtó tanácsa által az Afrikai Emberi Jogok Bíróságába megválasztott tizenegy tag közül rajta kívül még egy női bírót találhatók.

Malejaka Evelyn Letoane asszonyt 2005. január 1-jén nevezték ki Lesotho első női rendőrkapitányának. Letoane 1977-ben csatlakozott a lesothoi lovasrendőrséghez, ahol korosztályában elnyerte a legjobb újonc címet, majd egyre feljebb törve érte el jelenlegi pozícióját. A történelem során először vezet egy női tisztségviselő a lesothoi rendőrséget, azonban a többi főtisztet nézve, 22 főből csak 4 nő.

Kétségkívül a nők egyre nagyobb teret hódítanak a királyságban. 2005. április 30-án zajlottak le Lesothoban a függetlenség elnyerését követő első önkormányzati választások. A választási rendszer a választási körzetek egyharmadában biztosította a női képviselőjelöltek helyét. Ezen a választáson a megválasztott jelöltek 53%-a nő volt. Ez a régióban egyedülálló érték, hiszen Afrika déli részén átlagosan az önkormányzati képviselők csupán egyötöde nő. Bár pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre, a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség 14 országa közül legalább nyolc esetében a nők aránya a helyi önkormányzati képviselők között nem éri el a 30%-ot.

Ntlhoi Motsamai szerint a nőkre nem szabad áldozatként tekinteni, hiszen ők a változás hírnökei

is. „A kormányzatoknak olyan intézkedéseket kell hozniuk, melyek minden állampolgárt számításba vesznek, és kiemelten fontosnak tekintik a nemek közötti egyenlőséget és a nők szerepét erősítő népszerűsítő intézkedések is. A történelem is bebizonyította: a nőkre ruházott hatalom gyakorlásával az Egyesült Államok és Latin-Amerika is felülemelkedett az 1930-as évek világválságán. Fontos, hogy a nők számára rendelkezésre álló gazdasági lehetőségek körét kiterjesszük, hogy növelhessék hitelességüket. A nőkre szükség van a törvényhozás területén is, például a költségvetés tervezése során.” A lesothoi parlamenteknek meg kell alkotnia azokat a törvényeket, melyek a társadalmi, kulturális és jogi akadályokat szüntetik meg az egyenjogúság előmozdításának érdekében.

Felhasznált irodalom:

<http://www.afrol.com/articles/22032>

Ntlhoi Motsamai - Lesotho's 'Madam Speaker' keeps her job http://www.apanews.net/elect_article_eng.php?id_article=21841

Ntlhoi Motsamai Profile http://www.genderlinks.org.za/page.php?p_id=163

Parliament has a unique role to play-Motsamai <http://www.lesotho.gov.ls/articles/2002/MP%27s%20-%20Unique%20Role-%20Motsamai.htm>

A Publikon Kiadó gondozásában megjelent

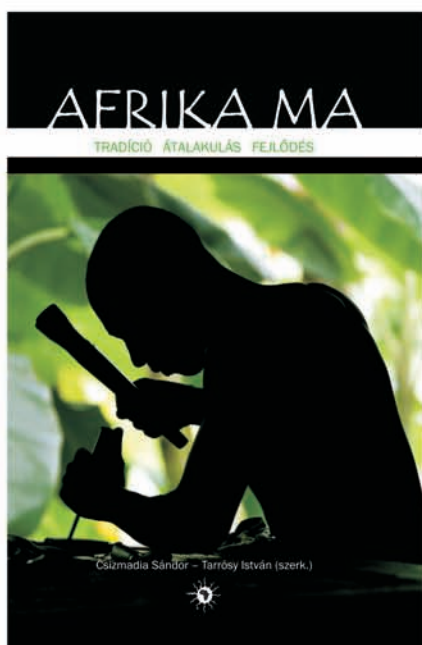

Vízkonfliktusok – Küzelem egy pohár vízért Glied Viktor (szerk.)

A *Vízkonfliktusok – Küzelem egy pohár vízért* című tanulmánykötet fókuszában a környezeti szűkösség fogalma áll, kiemelt tekintettel az édesvízhiány és vízszennyezés okozta problémákra, illetve részben a szűkösség következtében kialakuló konfliktusok módjaira, megjelenésük lehetséges földrajzi helyeire, az okaira és a várható következményekre.

A mű szerzői főként környezetpolitikával, konfliktuselemzéssel, gazdaság- és társadalomföldrajzi, valamint nemzetközi jogi (elsősorban vízjog) kérdésekkel foglalkozó fiatal kutatók, környezetvédelmi szakemberek, ezáltal a kötet referenciaként szolgálhat a közép- és felsőoktatásban tanuló hallgatók, környezetvédelmi szakemberek, de jellegénél fogva rengeteg érdekességet tartogat környezetünk védelme iránt fogékony, szerencsére gyarapodó számú olvasóközönség számára is.

Ár: 2590 Ft

Afrika ma – Tradíció, átalakulás, fejlődés Csizmadia Sándor – Tarrósy István (szerk.)

Hazánkban is, és minden bizonnyal Európa szerte Afrika „felértékelődőben” van. Nem említve azt, a talán „új versenyfutás Afrikáért” elnevezéssel illethető világméretű trendet, amely szerint a vezető ázsiai hatalmak, így Kína és India, egyértelműen az Egyesült Államok és az EU legkomolyabb kihívóivá váltak az elsősorban a természeti erőforrásokért, a nyersanyaglelőhelyekért és nyersanyag-kitermelési jogokért zajló versenyben.

Láthatóan egyre több afrikai témájú könyv jelenik meg hazánkban, továbbra is nagyon kevés ezek közül a magyar szerzők által publikált kötet. Az *Afrika ma* ezt a hiányt igyekszik pótolni 22 magyar és afrikai származású szerző közös tudásának közreadásával. Az írók terepmunkáik, kutatásaik, és egyéb gazdasági, diplomáciai, civil tevékenységük révén megismerték az afrikai kultúrákat.

Ők tudják hitelesen megosztani a nagyközönséggel Afrika múltját, jelenét és jövőjét. Ez utóbbi pedig nem csupán a bajokról és problémákról szól! Megszámlálhatatlan lehetőségről is!

Bevezető ár: 3590 Ft

A kötetek megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

A könyvek megrendelhetők www.afrikatanulmanyok.hu, a 72/522-624-es számon,
vagy az elofizetes@publikon.hu email címen.

IDResearch Kutatási és Képzési Kft. / Publikon Kiadó • 7624 Pécs, Ifjúság út 11.

Tel./Fax: 06 72 522 624

www.publikon.hu